

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Lennart Olsson
0521-605456

Beslut
2006-02-01

Dnr 511-24260-2003
1447-2206

Sida
1(13)

Enligt sändslista

Beslut om bildandet av naturreservatet Gullspångsälven i Gullspångs kommun

Beslut om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken

Innehåll

Beslut
Syfte
Föreskrifter för naturreservatet
Uppgifter om naturreservatet
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Ärendets handläggning
Upplysningar
Kungörelse
Hur man överklagar
Sändlista

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan med bilagor
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Hur man överklagar
Bilaga 6. Sammanställning av remissvar

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808, MB). att det område, som avgränsats på bilagd karta (bilaga 1) förklaras som naturreservat. Reservatets gränser utmärks i fält.

Reservatets namn skall vara **Naturreservatet Gullspångsälven**.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall gälla utan begränsning i tiden.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- skydda och återställa forsar och andra värdefulla vattenmiljöer i älven
- säkerställa en naturligare vattenregim i älven
- säkerställa och förbättra uppväxtmiljöer, vandringsvägar och lekområden för Gullspångslaxen och Gullspångsöringen samt gynna andra skyddsvärda, vattenanknutna arter
- skydda och återskapa träddråer och andra värdefulla miljöer längs älvens stränder
- bibehålla öppna vattenytor och fria vandringsvägar samt de naturvärden som finns i grunda vattenområden vid mynningen
- följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. Reservatet har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.

Syftet skall uppnås genom att:

- Lilla och Stora Årsforsarna återställs så att de får en ursprungligare karaktär och så att betingelserna för lax och öring förbättras.
- Den genom omprövningen 2004/2005 naturvårdsanpassade regleringen med högre minimivattenföring, minskad korttidsreglering och lekvattentappning ligger fast.
- träddråer i strandzonen skyddas
- exploatering av strandområden och mynningsområdet förhindras
- ingrepp som skadar värdefulla stränder och bottenar eller kan skada vildlaxen och öringen förhindras.
- igenväxning av mynningsområdet motverkas genom ökad minimitappning och återkommande skötselinsatser.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 3 och 21 §§ förordningen om områdesskydd enligt

MB, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. ta ut vatten för bevattningsändamål från den f.d. torrfåran
2. uppföra byggnader eller anläggningar
3. bedriva fiskodling eller kräftodling
4. plantera in främmande växt- eller djurarter eller genetiskt främmande stammar av lax- eller öring
5. anordna upplag eller bedriva täktverksamhet
6. spränga, gräva, schakta, tippa eller fylla ut med massor
7. dika, muddra, dämma, valla in eller avleda vatten, med undantag för
 - underhållsmuddring av sidokanalen
 - underhållsmuddring av båthamn och farled
8. avverka, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd med undantag för
 - vad som behövs för underhåll av befintliga båtplatser
 - avlägsnande av omkullfallna träd som negativt kan påverka fiskens lekområden eller framkomlighet på stigar
9. använda kemiska bekämpningsmedel eller gödsla.

Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

10. dra fram luft eller markledning
11. anlägga brygga

Åtgärder som anges i skötselplanen får utföras, av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

Reparationer och underhåll av befintliga luftledningar och dammanläggningar får utföras. Underhåll av vägar, järnväg och befintliga broar som korsar reservatet får ske utan hinder av föreskrifterna. Markskador ska så långt möjligt undvikas. Samråd skall om möjligt ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. Vid akuta fall skall samråd ske i efterhand.

Arkeologiska utgrävningar kan ske utan hinder av pkt 6 och 7 under förutsättning att Länsstyrelsen beviljat tillstånd i enlighet med kulturminneslagen (KML).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång samt 3 § förordningen om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Anläggande av vandringsled, P-platser samt uppsättandet av informationstavlor enligt fastställd skötselplan.
3. Utföra åtgärder enligt fastställd skötselplan, exempelvis restaurering och underhåll av lekområden, röjning av hagmarker, etc.

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Naturvårdsförvaltare är *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*. Förvaltningen skall ske i samverkan med Gullspångs kommun, Fiskeriverket och berörda markägare.
2. Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Förvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid behov revideras.
4. Åtgärder som anges i skötselplanen som hör till detta beslut, får utföras av förvaltare eller av den som förvaltare utser, utan hinder av föreskrifterna.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

1. göra upp eld
2. sätta upp tavla, skylt eller liknande
3. tälta eller ställa upp husvagn
4. rida
5. vistas eller färdas i eller på vattnet inom skötselområde 2, dvs Stora och Lilla Åråsforsarna och området där emellan under perioden 15 augusti till 31 december
6. vistas eller färdas i eller på vattnet inom skötselområde 5, dvs den restaurerade f.d. torrfåran
7. framföra vattenskoter eller motorfordon inom reservatet.

Med stöd av 7 kap 7 § MB kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

D. Föreskrifter enligt annan lagstiftning som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med reservatet skall uppnås.

Genom omprövningen av vattendomen har lagts fast att

1. minivattenföringen skall ökas från 6 till 9 kubikmeter per sekund
2. korttidsregleringen skall upphöra under perioden 20 april till 19 augusti
3. cirka tre kubikmeter kontinuerligt tappas förbi kraftverket i den tidigare torrlagda älvfåran och tappningen ökas ytterligare under laxens- och öringens uppvandring.

De ändrade tappningsföreskrifterna som varit en förutsättning för reservatsbildningen framgår i sin helhet av Vänersborgs tingsrätts dom 2005-05-03 (M 3836-04).

Enligt Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 1993:2) gäller följande inskränkningar i fisket:

- Fiske efter lax- och öring är förbjudet hela året i Gullspångsälven.
- I Gullspångsälven är annat fiske än fiske med lakstrut, mjärde eller mörtstuga förbjudet under tiden fr.o.m den 15 augusti t.o.m. den 31 december.
- I Gullspångsälvens fredningsområde (hela Åråsviken och Kolstrandsviken) är fiske efter lax och öring förbjudet fr.o.m. den 1 augusti till den 31 december. Under förbudstiden får dock visst fiske med bl a handredskap bedrivas efter andra arter.
- Fiske efter asp är förbjudet under tiden fr.o.m den 1 april t.o.m. den 31 maj i alla till Vänern tillrinnande vattendrag.

Dessutom är fiske förbjudet från en linje 300 meter nedströms utloppet från kraftstationen och upp till Skagern, enligt gällande vattendom.

För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om villkoren i 7 kap 28 b § MB är uppfyllda, eller om regeringen har gett tillåtelse och villkoren i 7 kap 29 § MB är uppfyllda.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Gullspångsälven
Objektnummer	14-5396
Kommun:	Gullspång
Län	Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning	SEO 540213; SEO 540288

Lägesbeskrivning	Omedelbart norr om Gullspångs tätort
Socken/församling	Amnehärad och Södra Råda socknar
Terrängkarta	Mariestad 9D NO, Askersund 9E NV
Ekonomisk karta	9E8a; 9E9a; 9D9j
Naturgeografisk region	22a Götalands centrala slättbygder, Vänerslätten och 23 skogslandskapet i Tiveden
Fastigheter och ägare:	Enligt sakägarförteckning, bilaga 4
Nyttjanderättsinnehavare:	Enligt sakägarförteckning, bilaga 4
Areal:	175 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Gullspångsälven är ett av Vänerns större tillflöden. Avrinningsområdet är drygt femtusen kvadratkilometer stort och medelvattenföringen är cirka 63 kubikmeter per sekund. Älven har sina källområden så långt norrut som i Dalarna. Den aktuella delen av Gullspångsälven rinner från Skagern ut i Årånsviken i den nordöstra delen av Vänern. Älven är reglerad vid utflödet från sjön Skagern där Gullspångs kraftverk är beläget. Ungefär 4 km nedströms kraftverket finns en grävd sidokanal som avskärmas från den naturliga älvfåran genom en tröskeldamm som vid minimivattenföring leder allt vatten via den naturliga älvfåran. I den nedersta delen av älven ligger de värdefulla Årånforsarna. Den totala fallhöjden från Skagerns yta till utloppet i Vänern är ca 25 meter.

Gullspångsälven har god vattenkvalitet och hyser en mångformig fisk- och bottenfauna. Älvens stora biologiska värde ligger främst i det unika lax- och öringbeståndet. Den vilda Gullspångslaxen och öringen är helt beroende av kvarvarande forssträckor som lek- och uppväxtmiljö.

Gullspångslaxen är en av de få kvarvarande sötvattenslevande laxpopulationerna i Europa och den enda som bedöms vara föga påverkad av utsättningsar och avel. Både Gullspångslaxen och -öringen är av riksintresse och mycket skyddsvärda. Gullspångslaxens kvarvarande naturliga rekryteringsområde i älven omfattar idag ca 5 ha.

Individtätheten av lax- och öringungar har under de senaste 20 åren varit låg med en medeltäthet på 5-10 individer per hundra kvadratmeter. Någon tydlig trend vad gäller lax- eller öringungar går inte att se även om tätheten varit oroväckande låg de senaste åren. Den relativt låga tätheten kan antas avspeglar en dålig överlevnad för de nyckläckta ynglen sannolikt beroende på snabba flödesvariationer betingade av den tidigare korttidsregleringen. Antalet uppvandrande lax- och öring kan uppskattas genom att lekgröpar och andra spår av lekaktivitet räknas varje år. Antalet lekande fiskar är begränsat men stabilt. Totalt noteras ett 40-tal lekgröpar under ett normalår.

Bland övriga fiskarter som förekommer i reservatet kan nämnas asp som går upp i älven för att leka. Dessutom förekommer abborre, gädda, lake, id, mört och ål. Stensimpa är sannolikt den talrikaste fiskarten i forsarna. Fiskfaunan i mynningsområdet är artrikare och omfattar flertalet av de i Vänern förekommande arterna.

Bottenfaunan i Åråsforsarna bedöms ha ett högt naturvärde. Artsammansättningen visar att den är opåverkad av såväl förurning som organiska ämnen. Totalt har nio arter som anses skyddsvärda i ett regionalt perspektiv noterats. Korttidsregleringen och de snabba förändringarna i flöden och vattenstånd bedöms dock ha haft en negativ påverkan på artrikedomen och förekomsten av vissa artgrupper.

Fågelfaunan i området är artrik, särskilt i mynningsområdet. Karakteristiska häckfåglar här är rörsångare, sävsparv, skäggdopping och sothöna. I det stora bladvassområdet nordost om St Harsholmen finns häckplatser för speciellt skyddsvärda arter som rördrom, brun kärrhök, trastsångare och skäggmes.

Under vintern fungerar Åråsforsarna som en livsnerv för övervintrande fåglar. Strömstaren finns normalt i 5 –10 exemplar, men vissa vintrar har upp till 15 individer noterats. Några vintrar har arter som rördrom, smådopping och vattenrall observerats i forsarna. Kungsfiskaren som ses en del vintrar uppträder även under andra årstider och har också gjort häckningsförsök.

Strandbrinkarna längs älven och de flacka lövskogsbevuxna stränderna i mynningsområdet har en tämligen rik småfågelfauna. Bland karaktärsarterna märks stjärtmes, svarthätta, härmsångare och rödvingetrast. Flera par av mindre hackspett utnyttjar lövsumpskogarna för födosök. Häckning sker åtminstone vissa år inom reservatet. Sammanlagt har drygt trettio rödlistade fågelarter noterats, varav ett femtontal förekommer regelbundet.

Strandbrinkarnas växtlighet är viktig för fiskpopulationer och andra vattenlevande djur genom bl a beskuggning och tillförsel av lövföna. Träd- och buskskiktet längs stränderna består huvudsakligen av klibbal, björk och salix-arter. Längs några avsnitt förekommer betade strandängar och hagmarker med naturlig ängsvegetation med en ställvis skyddsvärd flora.

Vegetationen i mynningsområdet karakteriseras av omfattande bladvassbälten som avlöses av öppnare partier eller bälten av flytbladsvegetation, dominerade av gul näckros och vattenpilört. Vassutbredningen i området har varit snabb trots att omfattande bekämpningsinsatser genomförts vid flera tillfällen. Orsakerna till bladvassens och högrötsvegetationens expansion är inte helt klarlagda men faktorer som en minskad vattenståndsvariation i Vänern, övergödning, minskat bete och ett minskat flöde genom älvmynningen kan alla ha bidragit till utvecklingen.

Området är rikt på kulturhistoriska lämningar, bland annat finns flera fyndplatser för stenyxor och andra förhistoriska föremål längs stränderna av äl-

ven. På Amneholm, vid älvens mynning, finns lämningar av en borganläggning i form av igenväxta förhöjningar. Ön sydväst om borgön uppvisar även den tecken på någon form av fornlämning. Vid södra älvstranden omedelbart uppströms Lilla Åråsorsarna finns ytterligare en fornlämning. Enligt tidigare inventeringar kan fornlämningen även här utgöras av rester av en borg.

Friluftsliv

Området ligger i omedelbar anslutning till Gullspångs samhälle och vissa delar utnyttjas för det rörliga friluftslivet. Bland annat förekommer ett visst sportfiske i älven. I anslutning till Gullspångsälvens mynning finns en mindre båthamn och en båtled ut till Åråsviken och Vätern.

Markanvändning

Stränderna och närområdet är till stor del jordbruksbygd. Fortfarande förekommer ett visst bete längs älvens stränder och på öar i Åråsviken. Betstrycket har dock minskat avsevärt det senaste halvsekle. Den övre delen av älven (uppströms sidokanalen) är till stora delar invallad för att förhindra att högvatten påverkar omgivande jordbruk negativt. I anslutning till Gullspångs tätort går riksväg 26 över älven. Omedelbart nedströms regleringsdammen vid Skagern finns den älvfåran som torrlades i samband med regleringen av Skagern. I denna del har restaureringsåtgärder genomförts. Från och med april 2004 leds vatten genom den restaurerade älvfåran året runt.

Bebyggelse och anläggningar

Området är påverkat av mänsklig aktivitet sedan länge. Utbyggnaden av vattenkraften i vattensystemet under 1900-talet har påtagligt påverkat miljön i älven. Utbyggnaden har bland annat inneburit att uppvandrande fisk från Vätern inte kan nå uppströms Gullspångs samhälle. Rensningar som genomfördes under början av 1970-talet i älven nedströms kraftverket, har förädrat bottarna i stora delar av älven. Under början av 90-talet återställdes en del skadade områden i Åråsorsarna. De idag enda återstående lek- och uppväxtområdena för lax och öring av betydelse är kvarvarande ström- och forssträckor inom Lilla och Stora Åråsorsarna samt områden i den restaurerade f.d. torrfåran.

Regleringen av Gullspångsälven vid kraftverket i Gullspång är fastställd i miljödomstolen den 3 maj 2005. Den tidigare gällande domen som nu har omprövats föreskrev en minimitappning på 6 kubikmeter per sekund. En omfattande kortidsreglering kunde då också ske inom ramen för gällande villkor. Driften vid kraftverket innebar bland annat att snabba flödesförändringar kunde ske under ett dygn. Den tidigare regleringen har orsakat skador på lax- och öringbeståndet. Genom den omprövning av vattendomen som föregått reservatsbeslutet har modernare tappningsbestämmelser fastställts. De nu gällande tappningsbestämmelserna bedöms medföra en avsevärt förbättrad miljö för lax och öring och andra vattenlevande organismer.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Området ingår i ett större område omfattande Åråsviken, Kilsviken, Nötön och Gullspångsälven som är av riksintresse för Naturvården (NRO14016). Nedre delen av älven samt sidokanalen omfattas av ett större område i Väneren som bedömts vara av riksintresse för yrkesfisket. Vägkorridoren kring väg 26 som övertvårar reservatet är också av riksintresse.

I området gäller strandskydd som längs älven omfattar en 100 m bred zon och 300 meter vid mynningen och längs Vänerens stränder. Sidokanalen omfattas ej av strandskydd.

Kommunala planer

Den kommunala områdesplanen från 1991 avseende Årånshult 1:16 m fl fastigheter i älvens mynningsområde har upphävts genom beslut 2004-06-16. Beslutet vann laga kraft 2004-07-19. I övre delen av reservatet, i den f.d torrfåran har detaljplanen ändrats och kompletterats. Den nya detaljplanen antogs 2004-06-16 och vann laga kraft 2004-07-19. Bestämmelserna i detaljplanen överensstämmer numera med reservatets syfte och föreskrifter.

I den kommunala översiktsplanen anges som rekommendationer för Gullspångsälven och anslutande vattenområden i Väneren bl a att en kanalisering av friluftslivet och skydd mot exploatering i form av fritidsbebyggelse och hamnanläggningar är angelägen samt att faunavårdande insatser behövs. Naturreservatet bedöms vara i linje med den kommunala översiktsplanen.

Internationell betydelse

Reservatsområdet har av regeringen föreslagits till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Detta innebär att området kommer att ingå i ett europeiskt nätverk av skyddade områden NATURA 2000. Gullspångsälvens mynningsområde i Åråsviken samt Årånshultarna ingår sedan 1988 i Ramsar-området Kilsviken. Senare har Ramsar-området utökats till att även omfatta Gullspångsälven mellan Årånshultarna och kraftverket i Gullspång.

Befintliga områdesskydd

Reservatet gränsar till Nötön Åråsvikens Naturreservat.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

För att Gullspångsälvens naturvärden skall kunna utvecklas och säkerställas krävs att de negativa effekterna av regleringen minimeras. Området behöver också få skydd mot framtida ingrepp i form av avverkningar i strandområden eller exploatering av stränder, bottnar och vandringsvägar för fisk.

Gullspångslaxen och öringen utgör unika och oersättliga inslag i älvens och Vänerens fiskfauna och är dessutom viktiga naturresurser. Gullspångslaxen

har utnyttjats i fiskevårdsarbetet inte bara i Sverige utan också internationellt. Genom skyddet av vildlaxen och återställningen av dess miljöer stärks ett akut hotat bestånd samtidigt som basen läggs för ett fortsatt hållbart utnyttjande av dessa stammar i fiskevårdssammanhang

De befintliga lek- och uppväxtområdena nära älvens mynning har varit negativt påverkade av vattenregleringen. De allvarligaste hoten har varit låg minimitappning samt kraftigt fluktuerande flöden, vattenhastigheter och vattennivåer till följd av driften vid Gullspångs Kraftverk. Antalet naturligt lekande individer är lågt och måste öka om en livskraftig, vildlevande population ska kunna bibehållas på längre sikt.

Stabilare och naturligare flöden under vår och sommar förväntas kunna öka ynglens överlevnad avsevärt. Genom återställningen av den f.d torrfåran, den ökade minimivattenföringen och restaureringsarbeten i Åråsorsarna förväntas arealen lämpliga rekryteringsområden öka med 1 - 2 hektar. Totalt innebär insatserna att smoltproduktionen av lax och öring i älven bör kunna öka med ca 3000 individer per år. En ökad yngelproduktion bedöms inom några år kunna resultera i en ökad uppvandring av lekmogen fisk eftersom vild lax och öring ej får fångas i Väneren. Därigenom förväntas de vilda bestånden av lax och öring nå en numerär som gör dem mindre sårbara för yttre hot och genetiska förändringar. Frånvaron av korttidsreglering, kommer också att medföra en klart förbättrad situation för vasshäckande fåglar i mynningsområdet, t.ex. rördrom och brun kärrhök, eftersom vattenstandsfluktuationerna under häckningsperioden kommer att minska. Fågelarter knutna till forsande vatten som strömstare förväntas gynnas av återställningen av tidigare torrlagda delar och jämnare vattenföring över Åråsorsarna.

En stor del av arbetet med att minska regleringens negativa effekter och restaurera biologiskt betydelsefulla forssträckor i älven har initierats inom ramen för "Projekt Gullspångslax" varvid också en omprövning av vattendomen genomförts. Reservatsbildningen och den omprövade vattendomen innebär att grunden lagts för livskraftiga bestånd av den vilda Gullspångslaxen och Gullspångsöringen.

Reservatsbildningen möjliggör att återställningsarbeten i Åråsorsarna genomförs som en första skötselåtgärd. Miljön i forsarna anpassas till den ökande minimivattenföringen. Därigenom kan arealen forsande vatten ökas och biologiskt rika miljöer, lämpliga som lek- och uppväxtområden återskapas. Arbetet med att förstärka de vildlevande bestånden av Gullspångslax- och öring kommer att fortsätta inom ramen för skötseln av reservatet, men även i andra former. Uppföljningen får utvisa i vilken utsträckning ytterligare insatser behövs.

Restaureringsarbetena i älvfåran innebär att bottenfaunan kan återkolonisera tidigare torrlagda delar och att de av korttidsregleringen tidigare missgynnade artgrupperna kan återhämta sig. På längre sikt väntas artrikedomen hos bottenfaunan öka.

Reservatet möjliggör också att träddridåerna längs älven skyddas och ges möjlighet att utvecklas, vilket bedöms som mycket värdefullt bland annat vid Lilla Åråsorsarna där träddridåerna i dag är dåligt utvecklade av hänsyn till jordbrukets intressen. Befintliga naturbeten och hagmarker längs älvsstranden kommer att bibehållas och i några fall restaureras.

Med hänsyn till områdets höga naturvärden och med hänsyn till reservatets syften kommer pågående mark- och vattenanvändning att försvåras avsevärt och ett reservatsförordnande erfordras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på laxfisk och andra vattenanknutna arter samt strändernas växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet skall tillgodoses.

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet "Levande sjöar och vattendrag". Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Ärendets handläggning

Ett första reservatsförslag togs fram av Fiskeriverket 1993. Förslaget lades då till handlingarna beroende på att andra objekt prioriterades högre i arbetet med reservatsbildning. Våren 2003 undertecknade bland annat Gullspångs kommun, Fiskeriverket, Fortum och Länsstyrelsen i Västra Götaland en avsiktsförklaring där man åtog sig att medverka i ett projekt med syfte att rädda den akut hotade Gullspångslaxen. Därmed intensifierades arbetet med att skydda och återställa värdefulla och potentiellt värdefulla miljöer i älven. En arbetsgrupp med representanter för ovan nämnda intressenter har ansvarat för arbetet. Under projektets gång har avstämningar gjorts med en bred referensgrupp med representanter för en rad olika intressegrupper.

Viktiga delar i detta samarbete har varit återställandet av en tidigare torrlagd del av älven omedelbart nedströms dammen vid Skagerns utlopp. Detta arbete genomfördes under 2003. Genom arbetet inom ramen för projekt "Gullspångslax" aktualiserades omprövningen av vattendomen och reservatsfrågan åter. En framställan om omprövning av vattendomen inlämnades till miljödomstolen i Vänersborg den hösten 2004 och ett reviderat reservatsförslag utarbetades under vintern 2003/2004.

Två informationsmöten med fokus på reservatsbildningen har anordnats för berörda sakägare under vintern 2003/2004. Därutöver har samråd skett med de enskilda markägare som önskat. Huvuddelen av sakägarna, inklusive kraftbolaget Fortum, har varit positivt inställda till reservatsbildningen.

Berörda sakägare har i maj 2004 förelagts enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Gullspångs kommun, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, SGU, Länsstyrelsen i Värmland och en rad intresseorganisationer. Ingen remissinstans eller sakägare har avstyrkt bildandet av ett reservat. De synpunkter som redovisats i samband med remissen har till övervägande del kunnat beaktats i beslutet. En sammanställning av remissvaren finns i bilaga 6.

Förhandlingarna om intrång avseende regleringsrätten slutfördes i december 2004 då ett avtal mellan Länsstyrelsen och Fortum undertecknades. Förhandlingar pågår med övriga berörda sakägare. I december 2005 var ersättningsavtal klara med fyra markägare.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge undantag från meddelade föreskrifter.

I de områden som skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogs vårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Kungörelse

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling och i Mariestadstidningen. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

./. Detta beslut kan överklagas hos regeringen (miljödepartementet), se bilaga 5.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Lennart Olsson, naturvårdsenheten har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg och sakansvarig Tord Wennerblom, Jarl Svahn, Key Höglind och Jan Gustavsson vattenvårdsenheten, Lars Jacobzon kulturmiljöenheten, Jens Rasmusson samhällsbyggnadsenheten och Erland Josefson rättsenheten.

Göran Bengtsson

Lennart Olsson

sändlista